

RZECZPOSPOLITA
POLSKA

Urząd Patentowy
Rzeczypospolitej Polskiej

(12) **OPIS PATENTOWY**

(19) **PL**

(11) **236015**

(13) **B1**

(21) Numer zgłoszenia: **410851**

(22) Data zgłoszenia: **31.12.2014**

(51) Int.Cl.

C04B 35/03 (2006.01)

C04B 35/48 (2006.01)

C04B 35/64 (2006.01)

(54)

Sposób wytwarzania wyrobów ogniotrwałych

(43) Zgłoszenie ogłoszono:

04.07.2016 BUP 14/16

(45) O udzieleniu patentu ogłoszono:

30.11.2020 WUP 19/20

(73) Uprawniony z patentu:

**AKADEMIA GÓRNICZO-HUTNICZA
IM. STANISŁAWA STASZICA W KRAKOWIE,
Kraków, PL**

**ZAKŁADY MAGNEZYTOWE ROPCZYCE
SPÓŁKA AKCYJNA, Ropczyce, PL**

(72) Twórca(y) wynalazku:

JACEK SZCZERBA, Kraków, PL

DOMINIKA MADEJ, Skała, PL

MIROSŁAW BUĆKO, Kraków, PL

ARTUR BRADECKI, Tarnów, PL

PAWEŁ STOCH, Kraków, PL

(74) Pełnomocnik:

rzecz. pat. Elżbieta Postolek

PL 236015 B1

Opis wynalazku

Przedmiotem wynalazku jest sposób wytwarzania wyrobów ogniotrwałych z masy magnezjowo-perowskitowo-węglowej znajdujących zastosowanie w przemyśle hutniczym z przeznaczeniem do budowy obmurzy pieców i urządzeń grzewczych oraz kadzi odlewniczych.

Znany jest powszechnie sposób wytwarzania materiałów ogniotrwałych magnezjowo-cyrkonowych (MgO-ZrO_2) oraz magnezjowo-cyrkonowych z tlenkiem wapnia (MgO-CaZrO_3) dla przemysłu cementowego z półproduktów takich jak: spiekany lub topiony klinkier magnezjowy oraz stabilizowany jonami wapnia lub magnezu tlenek cyrkonu lub syntetyczny spiekany lub topiony cyrkonian wapnia. Wyroby z cyrkonianem wapnia, dodawanym w ilości nie przekraczającej 25% masowych wypalane są w atmosferze utleniającej w zakresie temperatur od 1600 do około 1700°C.

Znany z polskiego opisu patentowego PL 135693 B1 sposób wytwarzania wyrobów magnezytowo-węglowych i magnezytowo-spinelowo-węglowych, w którym do masy magnezytowej lub magnezytowo-spinelowej dodaje się od 5 do 35% masowych węgla w postaci grafitu lub koksu przygotowanego na drodze wspólnego przemiału z dodatkiem do 15% żelaza lub jego stopów oraz kwasu fosforowego i/lub borowego i/lub soli w ilości do 8% w przeliczeniu na P_2O_5 lub B_2O_5 , a także żywicę lub mieszaninę żywic w dowolnym stosunku. Korzystnie jako substancję wiążącą dodaje się do masy żywice fenolowe chemoutwardzalne i/lub termoutwardzalne i/lub termoplastyczne w ilości od 1,5 do 9% masowych.

Z innego polskiego opisu patentowego PL 172270 B1 znany jest sposób wytwarzania wyrobów ogniotrwałych magnezytowo-węglowych wiązanych żywicą syntetyczną, w którym klinkier magnezytowy o różnym uziarnieniu miesza się z roztworem żywicy nowolakowej w ilości do 2,5% masowych, substancją węglonośną w ilości 5–15% masowych, sypką żywicą nowolakową w ilości do 1% masowych oraz urotropiną lub izocyjanianem w ilości do 0,4% masowych, przy czym zachowuje się ściśle określoną kolejność dozowania poszczególnych składników. Z uzyskanej przez wymieszanie masy formuje się wyroby, które po wysuszeniu poddaje się procesowi koksowania.

Z kolei z polskiego opisu patentowego PL 148388 B1 znany jest sposób wytwarzania wyrobów ogniotrwałych magnezytowo-węglowych z klinkieru magnezytowego, koksu syntetycznego o uziarnieniu poniżej 5 mm w ilości 5–30% masowych oraz pierwiastków łatwo utleniających się lub ich beztlenowych związków w ilości 2–40% masowych w stosunku do ilości koksu z dodatkiem żywicy organicznej. Z uzyskanej masy formuje się wyroby i suszy je w temperaturze 120–350°C, a następnie impregnuje mieszaniną pochodzenia karbochemicznego lub petrochemicznego i wygrzewa w temperaturze max. 600°C. W polskim opisie patentowym PL 150475 B1 ujawniono sposób wytwarzania wyrobów magnezjowo-węglowych, który polega na wprowadzeniu do mieszaniny, zawierającej grafit płatkowy lub koks metalurgiczny, żywicę organiczną, ewentualnie klinkier magnezytowy, antyutleniaczy, co najmniej 5% masowych ogniotrwałego kruszywa magnezjowo-węglowego i/lub magnezjowo-grafitowego uzyskanego ze złomu tego typu materiałów. Następnie z przygotowanej masy formuje się wyroby, suszy i ewentualnie nasycy substancją węglonośną w procesie próżniowo-ciśnieniowym.

Ponadto z chińskiego opisu patentowego CN 101759229 A znany jest sposób wytwarzania ogniotrwałych tworzyw magnezjowych z cyrkonianem wapnia dla przemysłu cementowego. Z cyrkonianu wapnia o uziarnieniu 0–3,5 mm, otrzymanego w procesie jednoczesnej syntezy i spiekania tlenku cyrkonu z wodorotlenkiem wapnia w temperaturze 1600–1680°C oraz z tlenku magnezu o uziarnieniu 1–4 mm, 0–1 mm i 0–0,088 mm i odpadu z przemysłu papierniczego sporządza się masę, z której następnie formuje w kolejnym etapie kształtki, suszy i wypala w temperaturze 1600–1650°C.

W amerykańskim opisie patentowym US 4431745 znany jest sposób wytwarzania masy na ogniotrwałe tworzywa magnezjowo-węglowe z surowców: spiekane klinkieru magnezjowego w ilości 60–97% masowych, surowca węglonośnego w ilości 3–40% masowych oraz żywicy, smoły lub paku, ewentualnie z dodatkiem antyutleniaczy w postaci proszków metali Al i Si, z której formuje się wyroby i podaje obróbce termicznej.

Sposób wytwarzania wyrobów ogniotrwałych według wynalazku, w którym z masy ogniotrwałej, zawierającej klinkier magnezjowy, substancję węglonośną, a także żywicę formuje się wyroby, polega na tym, że masę sporządza się z następujących składników: klinkieru magnezjowego spiekane i/lub topionego o ziarnistości max. 6 mm w ilości 50–95% masowych, klinkieru perowskitowego topionego i/lub spiekane o uziarnieniu max. 3 mm, zawierające ewentualnie antyutleniacz w postaci węgla cyrkonu, w ilości do 15% masowych, żywicy syntetycznej w ilości 2–5%, substancji węglonośnej w ilości 3–50%, przy czym mieszaninę składników miesza się na gorąco, po czym z tak przygotowanej masy

formuje się wyroby, suszy i poddaje jednostopniowej obróbce termicznej w temperaturze do 600°C. Jako klinkier perowskitowy stosuje się wysokoogniotrwały cyrkonian wapnia otrzymywany metodą topienia lub spiekania z kalcynatu, pochodzącego z wstępnego etapu prażenia kamienia wapiennego z tlenkiem cyrkonu ewentualnie z grafitem w elektrycznym piecu łukowym w atmosferze redukującej zapewniającej równoczesne powstanie składnika nietlenkowego.

Jako żywicę syntetyczną stosuje się żywicę fenolowo-formaldehydową ciekłą i/lub stałą.

Jako substancje węglonośne stosuje się grafit płatkowy i/lub stały pak węglowy.

Sposób według wynalazku pozwala uzyskać wyroby o wysokiej trwałości użytkowej, zwłaszcza podwyższonej odporności na utlenianie, bardzo dobrej przewodności cieplnej, bardzo dobrej odporności na wstrząsy cieplne oraz bardzo dobrej odporności na korozję chemiczną, zwłaszcza na działanie żuźla stalowego.

Przykład 1.

Do sporządzenia masy magnezjowo-perowskitowo-węglowej wiązanej żywicą syntetyczną wykorzystano klinkier magnezjowy topiony o zawartości MgO > 97% masowych we frakcjach ziarnowych z zakresu od 0 do 6 mm, klinkier magnezjowy spiekany o zawartości MgO > 97,5% masowych we frakcjach ziarnowych od 0 do 2,5 mm, topiony cyrkonian wapnia z węglikiem cyrkonu o frakcji ziarnowej 1–3 mm, grafit płatkowy, stały pak węglowy, żywicę fenolowo-formaldehydową stałą i ciekłą o udziale poszczególnych składników podanych w tabeli 1. Surowce: klinkier magnezjowy spiekany i topiony oraz topiony cyrkonian wapnia mieszano na gorąco z roztworem żywicy fenolowo-formaldehydowej i stałym pakiem węglowym. Następnie do masy dodano grafit płatkowy i żywicę stałą w postaci proszku. Z tak przygotowanej masy formowano wyroby na prasie hydraulicznej pod ciśnieniem 120 MPa stosując trój-krotne odpowietrzanie, po czym suszono w temperaturze 180°C przez 18 godzin, po czym poddano je obróbce termicznej w temperaturze 600°C.

Tabela 1.

Surowiec	Ilość w % masowych
Klinkier magnezjowy topiony o uziarnieniu 0 - 6 mm	64,0
Klinkier magnezjowy spiekany o uziarnieniu 0 - 2,5 mm	15,2
Cyrkonian wapnia topiony, zawierający ZrC o uziarnieniu 1 - 3 mm	9,7
Grafit płatkowy	8,0
Stały pak węglowy	0,4
Żywica fenolowo-formaldehydowa ciekła	1,8
Żywica fenolowo-formaldehydowa proszkowa	0,9

Przykład 2.

Do sporządzenia masy magnezjowo-perowskitowo-węglowej wiązanej żywicą syntetyczną wykorzystano topiony klinkier magnezjowy o zawartości MgO > 97% masowych we frakcjach ziarnowych z zakresu 0–6 mm, klinkier magnezjowy spiekany o zawartości MgO > 97,5% masowych we frakcjach ziarnowych 0–2,5 mm, topiony cyrkonian wapnia, zawierający węgiel cyrkonu o frakcji ziarnowej 0–1 mm, grafit płatkowy, stały pak węglowy, żywicę fenolowo-formaldehydową stałą i ciekłą o udziale poszczególnych składników podanych w tabeli 2. Surowce: klinkier magnezjowy spiekany i topiony oraz topiony cyrkonian wapnia miesza się na gorąco z roztworem żywicy fenolowo-formaldehydowej i stałym

pakiem węglowym, a następnie do masy dodaje się grafit płatkowy i żywicę fenylovo-formaldehydową stałą w postaci proszku. Z masy zaformowano kształtki ogniotrwałe pod ciśnieniem 120 MPa stosując trzykrotne odpowietrzanie, po czym wysuszono je w temperaturze 180°C przez 18 godzin i poddano obróbce termicznej w temperaturze 600°C.

Tabela 2

Surowiec	Ilość w % masowych
Klinkier magnezjowy topiony o uziarnieniu 0 - 6 mm	64,0
Klinkier magnezjowy spiekany o uziarnieniu 0 - 2,5 mm	15,2
Cyrkonian wapnia topiony z ZrC o uziarnieniu 0 - 1 mm	9,7
Grafit płatkowy	8,0
Pak stały węglowy	0,4
Żywica fenylovo-formaldehydowa ciekła	1,8
Żywica fenylovo-formaldehydowa proszkowa	0,9

Wyroby wytworzone sposobem według wynalazku wykazują właściwości podane w tabeli 3.

Tabela 3.

Parametr	Tworzywo otrzymane według przykładu 1	Tworzywo otrzymane według przykładu 2
Porowatość otwarta [%]	6,4	6,9
Porowatość otwarta po koksowaniu [%]	12,1	13,5
Gęstość pozorna [g/cm ³]	3,03	2,98
Gęstość pozorna po koksowaniu [g/cm ³]	2,93	2,87
Wytrzymałość na ściskanie [MPa]	44,05	50,50
Wytrzymałość na ściskanie po koksowaniu [MPa]	27,90	27,90

Zastrzeżenia patentowe

1. Sposób wytwarzania wyrobów ogniotrwałych, w którym z masy, zawierającej klinkier magnezjowy, substancję węglonośną, a także żywicę, formuje się wyroby, **znamienny tym**, że masę sporządza się z następujących składników: klinkieru magnezjowego spiekanego i/lub topionego o ziarnistości max. 8 mm w ilości 50–95% masowych, klinkieru perowskitowego topionego i/lub spiekanego o uziarnieniu max. 3 mm, zawierający antyutleniacz w postaci węgla cyrkonu, w ilości do 15% masowych, żywicy syntetycznej w ilości 2–5%, substancji węglonośnej w ilości 3–50%, przy czym mieszaninę składników miesza się na gorąco, po czym z tak przygotowanej masy formuje się wyroby, suszy i poddaje jednostopniowej obróbce termicznej w temperaturze do 600°C, przy czym jako klinkier perowskitowy stosuje się wysokoogniotrwały cyrkonian wapnia otrzymywany metodą topienia lub spiekania z kalcynatu, pochodzącego z wstępnego etapu prażenia kamienia wapiennego z tlenkiem cyrkonu z grafitem w elektrycznym piecu łukowym w atmosferze redukującej zapewniającej równoczesne powstanie składnika nietlenkowego.
2. Sposób według zastrz. 1, **znamienny tym**, że jako żywicę syntetyczną stosuje się żywicę fenolowo-formaldehydową ciekłą i/lub stałą.
3. Sposób według zastrz. 1, **znamienny tym**, że jako substancję węglonośną stosuje się grafit płatkowy i/lub stały pak węglowy.